

Zmago Jelinčič je z Udbo sodeloval, da bi se rešil kazenskih postopkov zaradi tativ in nezakonitega zbiranja orožja. Najprej je dobil status vira s kodnim imenom Apotekar, nato je napredoval v sodelavca Padalca.

Dosje Zmago Jelinčič: od Apotekarja do Padalca

IGOR KRŠINAR foto: PRIMOŽ LAVRE, ARHIV REPORTERA
igor.krsinar@reporter.si

Objavljamo del udbovskega dosjeja Zmaga Jelinčiča o tem, da je za SDV zalezoval in ovajal britansko publicistko Noro Beloff ter slovenske izseljence, ekonomista Ljuba Sirca, župnika Stanislava Cikaneka in opernega pevca Marka Finka. Žrtev, ki jih je ovajal, je bilo še več. Najprej je z Udbo sodeloval kot vir Apotekar, nato je napredoval v registriranega sodelavca Padalca. S sodelovanjem si je skušal oprati ime, ki si ga je umazal s kriminalnimi posli. Prvak SNS je napovedal vrnitev v politiko in sodelovanje na predsedniških volitvah, zato je objava njegovega dosjeja zagotovo v javnem interesu.

Prejšnji teden smo objavili poročili takratnih Uprave javne varnosti (UJV) in Službe državne varnosti (SDV) o vlogi Zmaga Jelinčiča pri vlotni tativi v Ameriškem informativnem centru 17. marca 1973. Kriminalisti, ki so preiskovali vlot v blagajno, iz katere so izginali devize, so v poročilu zapisali, da je upravnica centra Vida Novak kot najverjetnejšega osumljena tega dejanja navedla Jelinčiča, takrat 24-letnega študenta, ki je bil tam nekaj dni pred tem, saj je kot nekdanji zaposleni zelo dobro poznal položaj. Z njeno oceno se je po pisaniu SDV strinjal tudi direktor Ameriškega centra Robert T. Coonrod. Jelinčič je zanikal, da bi bil kakorkoli vpletjen v ta zločin ali da bi bil v zvezi s tem sploh zaslišan, kaj šele obtožen in obsojen. Njegovo izjavvo smo prav tako navedli v članku.

Kriminalna preteklost

Toda dejstvo je, da je bil dobro leto pozneje vpletjen v kraj vojne treh dragocenih pištol in pribora iz 16. stoletja v Narodnem muzeju v Ljubljani in zaradi napeljevanja dveh študentov h grabežu obsojen na pet let in šest mesecev zapora. Kot pravi Jelinčič, je bil po pritožbi obsojen na tri leta in pol strogega zapora. O sodnem postopku je 12. junija 1975 poročalo *Delo* z naslovom *Kaznovani pištolarji*: »Jelinčič je obtožnica očitala, da je Arnautovskega napeljal k temu, da je storil to tativino. Napeljevanje je bilo v tem, da je Arnautovskemu povedal, kakšna je vrednost teh zgodovinskih predmetov, kje jih lahko dobi in kar je najvažnejše, kako lahko pride do njih. V ta namen mu je preskrbel orodje, gumijsaste rokavice, copate, belo haljo in polaroidno kamero, s katero naj bi potatvini slikal predmete, da bi jih potem lahko pokazali morebitnim kupcem.«

O Jelinčičevih orožarskih poslih je poročal tudi republiški sekretariat za notranje zadeve v indikativnem biltenu 27. marca 1975: »Zmago Jelinčič, star 27 let, iz Ljubljane, je posedoval 20 pištol in revolverjev starejše izdelave, 10 pušk, minomet, protiletalsko puško, štiri puškomitrailaze in protitankovsko mino. Večino tega orožja je trofejnega in je neuporabno. Ugotovili so, da je nekaj tega orožja ukradel v muzeju NOB v Ljubljani, osušljen pa je tudi drugih tativ in orožja. Jelinčič je znan kot zbiralec raznega orožja in gre pri njem zgolj za zbirateljske strasti, ne pa za kakšne sovražne namene. Jelinčiča so po nalogu preiskovalnega sodnika priprli.«

Kot je razvidno iz centralne aktivne evidence republiškega sekretariata za notranje zadeve, ki je nastala leta 1987 (objavljena na *udba.net*, zdaj sestavni del Arhiva RS), je bil Jelinčič od leta 1966 do 1986 večkrat zabeležen v kazensko evidenco. Večinoma gre za kazniva dejanja, povezana z orožjem, eksplozivi in tativami, v enem primeru pa poškodovanje tuje stvari in celo uboj iz malomarnosti (1967). Da ne bo pomote, to ne pomeni nujno, da je ta dejanja res storil ozi-

Angleška novinarka in publicistka Nora Beloff (1919–1997) je raziskovala politične razmere v Jugoslaviji in leta 1985 napisala knjigo *Zapravljeni dedičina Josipa Broza Tita (Tito's Flawed Legacy)*, ki je bila 1990 prevedena v slovenščino.

roma da je bil obsojen, ampak da je bil omenjenih dejanj vsaj osumljen in zato zabeležen v kazensko evidenco.

Dosje Padalec

Zato je povsem jasno, da ga je k sodelovanju z SDV bolj kot kakšno »dómoljubje« spodbudil interes, da bi se rešil kazenskih postopkov in si opral ime, ki si ga je umazal s kriminalnimi posli. 20. julija 1993 je časopis *Delo*, ki ga je takrat vodil Danilo Slivnik, objavil udbovski dosje Zmaga Jelinčiča, ki je pred tem kot poslanec predlagal uničenje vseh osebnih dosjejev obveščevalnih služb bivše SFRJ. Iz dosjeja je razvidno, da je bil Jelinčič 6. julija 1987 registriran kot sodelavec SDV pod številko 53384 in psevdonimom Padalec, kar dokazuje *Nalog za registracijo*, v katerem so vsi podatki o novem sodelavcu (datum in kraj rojstva, izobrazba, bivališče, državljanstvo itd.). Pri »osnovi sodelovanja« piše »osebni momenti, protiusluge«, več o tem pa izvemo iz priloženega dokumenta *Sodelavec Padalec – poročilo o angažirjanju*, ki ga je nekaj mesecov prej sestavil in podpisal uslužbenec SDV

V soboto so v Kranju pokopali dr. Ljuba Sirca (1920–2016), ki je po politično montiranem procesu in vrnitvi iz zapora zapustil domovino in kot ekonomist deloval na Škotskem.

Dimitrij Rupel je bil od začetka sodelavec Nove revije, ki je leta 1987 objavila prispevke o slovenskem nacionalnem programu.

Ljubljana mesto Rado Rozman, ki je imel na zvezni Jelinčiča.

»Kontakt s sodelavcem smo vzpostavili na začetku leta 1986 in sicer s ciljem, da na dalje časovno obdobje ugotovimo možnost operativnega sodelovanja. Operativec je izkoristil bežno znanstvo s sodelavcem iz otroških let, prav tako pa je bil v tistem času sodni posopek zaradi KD 220.čl. KZ SRS – nedovoljena posest večje količine orožja in drugih razstreljivih snovi v zaključni fazi. Obljubili smo mu pomoč pri reševanju tega problema, v kar je po prejemu pogojne kazni tudi verjel. V skladu z našim dogovorom in brez inštruktaže je ohranjal stike z Noro Beloff ob svojih potovanjih v London. O svojih stikih je poročal in kazal pripravljenost za sodelovanje. Prav tako smo mu v kasnejšem obdobju izkoristili njegovo bivanje v Slovenskem domu v Londonu in Parizu za posredovanje o svojih vtiših in stikih s Čretnikom in Rotom. Njegov samoiniciativni prodor v kroge NSK, kjer opravlja tehnične usluge (pirotehnika) mu je omogočil kot legenda za potovanje v Veliko Britanijo, kar nameravamo v bodoče operativno izkoristiti. V tem času smo mu nudili tudi več uslug in mu del stroškov v tujini tudi povrnili.

Ocenjujemo, da je vzpostavitev sodelavskega odnosa zanj povrnitev zaupanja do njega ne glede na njegovo inkriminirano preteklost.«

Kot je še razvidno iz Jelinčičevega registracijskega lista, je bil določen za slovensko emigracijo v Veliki Britaniji, deloval je na linijah Ljubljana, Trst, Celovec in London, doma je med drugim »pokrival« tudi ameriškega dopisnika Palmerja: »Sodelavec Padalec nam je do sedaj posredoval več varnostno zanimivih podatkov, ki jih je imel v svojih stikih z Noro Beloff, posameznimi emigrantskimi duhovniki in ostalimi zanimivimi strukturami v zamejstvu. Sodelavec ima več možnosti, da poleg ohranjanja stikov z Noro Beloff prodre v ostale varnostne inštitucije Velike Britanije in do posameznih slovenskih političnih emigrantov v zamejstvu in Evropi.«

Kako je spoznal Noro Beloff

Kot izhaja iz dokumentov nekdanje SDV, ki jih hrani Arhiv RS, je SDV z Jelinčičem sodelovala najmanj od 13. oktobra 1984, ko je z njim opravila informativni pogovor o njegovem stiku z britansko publicistko Noro Beloff. Spoznal jo je preko njenega brata

Odgovor Zmaga Jelinčiča na članek iz prejšnjega tedna

Vse dokler nisem v Reporterju našel članka z naslovom *Vlomilec Zmago Jelinčič*, sem bil prepričan, da je to kredibilna revija. Ob prebiranju zbljenjenega, za lase privlečenega članka izpod peresa nekega novinarja pa sem spremenil mnenje. Vem, da je predvoljni čas, vendar taki naročeni članki z nasprotnе strani ne dvigajo ugleda revije, ampak jo postavljajo v skupino vladnih troljubov. Ne vem, od kod trditev, da sem bil vlomilec, ko pa o tem nič ne vem. Nisem bil niti zaslišan, kaj šele kaj drugega. Torej gre zgolj za natolcevanje tistih, ki so morda bili udeleženi. Norost je izjava, da se je direktor Ameriškega centra strinjal z oceno SDV, saj vendar ta služba ni dajala svojih zapisov v kontrolo tujcem. Popolnoma bedasto.

Z SDV pa sem sodeloval, saj je bilo to delovanje v korist domovine. Tudi danes bi tako sodeloval s Sovo. Morda je domovina neznan pojem piscu članka, vendar tako je bilo. Vendar se to sodelovanje ni dotikal Slovencev v tujini, ampak je to bilo delo in sodelovanje, tudi s tujimi službami, na področju preventive terorizma. Upam pa, da pisec članka ne podpira terorizma.

Na koncu pa še tisto o kraji v Narodnem muzeju. Obsojen sem bil za napeljevanje h grabežu in ne za tatvino. Obsojen sem bil, po pritožbi, na tri leta in pol strogega zapora. Obsodil me je sodnik Petrič, ki mi je, ko se je srečal z menoj kot poslancem v DZ RS, zatrjeval, da me je obsodil na pogojno kazeno. In zakaj sem bil obsojen, brez ma-

terialnih dokazov in s prepovedjo uporabe kakršnihkoli mojih razbremenilnih dokazov? Na služenju vojaškega roka sem bil procesuiran po treh členih, in sicer »širjenje rase, verske in nacionalne nestrnosti, mržnje in razdora«, »širjenja lažnih vesti« in »žalitve države, njenih organov in predstavnikov«. Ker so bili vsi moji domači na partizanski strani, je vojni tožilec odstopil od pregona, nadaljevali pa so ga potem slovenski hlapci. In ga seveda izpeljali do konca. Marsikaj podobnega se dogaja še danes.

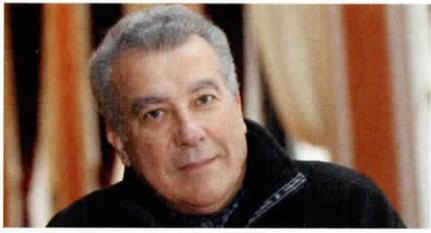
Dokumentacijo o tej zadevi vam lahko posredujem, čeprav sem prepričan da vas ne bi zanimala, raje ostanete pri insinuacijah po takšni ali drugačni komandi.

Zmago Jelinčič Plemeniti

363349. JELINČIČ	ZMAGO	ROJEK:07/01/48	(NADALJEVANJE)
KRAJ ROJ.: MARIBOR # OBCINA ROJ.: MARIBOR # OSETOVO IME: RADO # MATERIN DEKLISKI PRIIMEK: RIJINAR # IME MATERE: LEE #	OZNAKA: PREBIVALISCAJU: C VIJ KORPUSA: 074 # POKLICI: POKLIC # FARMACEVT # NARODNOST: SLOVENSKA # DRŽAVLJANSTVO: JUGOSLAVIJA # DRŽAVLJANSTVO: JUGOSLAVIJA # SPOLOHOSKI #	SAHSKI # VIJAJA IZOBRAZA # XVII/0000107062	
***** OSBEPA JE ZABELEŽENA V KAZENSKI EVIDENCI			
JV: KAZNITVO DEJANJE: LETO 66	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0098883 ZAKONIK:K CLEN:29- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 67	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0112223 ZAKONIK:K CLEN:137- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 67	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0125728 ZAKONIK:K CLEN:268- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 69	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0125728 ZAKONIK:K CLEN:301- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 69	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0125249 ZAKONIK:K CLEN:29- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 79	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0188412 ZAKONIK:K CLEN:220- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 83	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0216653 ZAKONIK:K CLEN:169- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 83	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0249140 ZAKONIK:K CLEN:220- 67.001- BRISAN=0 #		
KAZNITVO DEJANJE: LETO 86	UNZ LJUBLJANA-ME. DOSJE:0249140 ZAKONIK:K CLEN:177- 67.001- BRISAN=0 #		
PREKMEK JAHLETOM/MESEC 74/06	UNZ LJUBLJANA-ME. OZNACINA:NE. GORICA 5T.000 KATEG:JN- BRISAN=0		
DV: DOSJE SDV: -0014027-00000 *	DOSJE SDV: -0039000-00555 *	DOSJE SDV: -0009300-00000	

Župnik Stanislav Cikanek (1943) je še vedno vodja Slovenskega doma v Londonu. Leta 2013 je dal naši novinarki Biserki Karneža Cerjak intervju za Reporter.

Marko (Marcos) Fink (1950) je v Argentini rojen slovenski basbaritonist, ki nastopa kot solist v operah in oratorijih po vsem svetu, ukvarja se tudi s samospevi. Leta 1988 je dobil štipendijo za študij v Londonu.

val tudi fotograf Marko Modic, vsi pa so si priskrbeli brezplačne letalske vozovnice. O svojem obisku je obvestil tudi Noro Beloff, ki pa na Škotsko ni mogla priti, zato sta se dogovorila za srečanje na njegovem naslednjem obisku v Edinburgu avgusta, ko bo tam konferenca parapsihološke zveze. Medtem je udbovski vir Apotekar postal registrirani sodelavec Padalec.

Čeprav je bil organizator konference John Beloff, Nora ni prišla v Edinburg, zato pa je Jelinčiču uspelo prepričati Ljuba Sirc (Utopista), da je prišel na srečanje z njim iz Glasgowa. Seveda je to Sirc storil na pripomočilo Nore Beloff, oktobra 1986 je Jelinčiča v njenem imenu klical v Ljubljano in se z njim dogovoril za srečanje. Sirc je zelo dobro poznal gospodarski in politični položaj v Jugoslaviji, preučeval ga je tudi kot direktor centra za raziskovanje komunističnih ekonomij (CRCE). Naštrel mu je deset do 15 sodelujočih Jugoslovanov in mu izročil publikacijo enega od njih, ki jo je izdal njegov center. Dogovorila sta se, da mu bo poslal še več njihovih knjig na naslov v Celovcu. Poleg tega mu je izročil še anketo z vprašanjimi o prihodnosti Jugoslavije, na katero naj odgovori, ob njej pa še odgovore emigranta Cirila Žebota. Vse to je Jelinčič izročil Udbi, ki naj bi mu tudi odgovorila na vprašanja oziroma verificirala odgovore.

Župnik Cikanek bi se komunizmu oboroženo uprl

Vnovič se je Padalec s Sircem in Noro Beloff srečal marca 1988 ter obiskal tudi BBC in Slovenski dom v Londonu. Sirc mu je dal navodila glede pošiljanja pošte in telefonskih stikov, zelo podrobno sta razpravljala o položaju v Sloveniji, Jugoslaviji in drugih komunističnih državah (v udbovskem poročilu je o tem precej strani). Še zlasti ga je veselilo, da je angleško politiko prepričal za absolutno popolno odklonitev komunistične diktature v SFRJ, razočaran pa je bil, ker so začeli popuščati Zahodni Nemci in o tem prepričali tudi Američane. Podrobno je Jelinčič poročal tudi o dogajanju v slovenski sekcijski BBC (tam se je pogovarjal z Doro Žebot Lavrenčič), natančno si je zapomnil seznam vseh, ki delajo v tej sekcijski (med njimi je bil tudi Tomaž Domicelj). Nastanil se je v Slovenskem domu, kjer je prav tako »popisal« razmere. Prav takrat je bil tam nastanjen tudi Marko Fink (operni pevec) iz Buenos Airesa z družino,

»Sodelavcu je Cikanek enkrat zaupal tudi ključ vhodnih vrat doma – glede na to, ker se je sodelavec vračal po 24. uri, le-to pa je sodelavec izkoristil, da je naredil duplikat, ki ga posedujemo.«

ki je načrtoval tudi obisk pri sorodnikih v Sloveniji. Fink ga je tudi seznanil z dejavnostjo Slovencev v Argentini in mu zaupal, da njegov oče piše novo slovensko ustavo.

Najbolj zanimivi so vsekakor njegovi pogovori z župnikom Stanislavom Cikanekom, novim upravnikom Slovenskega doma, za katerega je poročal, da je »odkrit zagovornik samostojne Slovenije in izredno sovražno razpoložen do komunistične diktature v Jugoslaviji«, da se mu »človek izredno prikupi, če kritizira komunistični sistem in slabosti pri nas«. In: »Njegova protikomunistična gorčnost gre celo tako daleč, da bi se spustil tudi v oboroženi boj, če ne bi bil duhovnik. Cikanek je prepričan, da so v Slovenskem domu nameščene prisluškovalne naprave Udbe (ki se je izredno boji) in izjavil je, da bodo poklicali Intelligence Servis, da bo preiskal dom v zvezi s prisluškovalnimi napravami. ... Izredno ga zanima situacija pri nas, zavzema se za samostojno Slovenijo, malce večjo od trenutnih meja in prepričan je, da bo do tega zagotovo prišlo.« Jelinčič je na Cikaneka naredil zelo dober vtip, zato ga je

V evidenci udba.net je Zmago Jelinčič naveden kot vir (14027), sodelavec Padalec (53384) pa je postal po nastanku te evidence. Navedena kazniva dejanja po takratnem zakoniku: tativna (1966, 1969), uboj iz malomarnosti (1967), povročitev nevarnosti za življenje in premoženje s splošno nevarnim dejanjem ali sredstvom (1969), nedovoljena posest orožja ali razstrelih snovi (1969, 1979, 1983), zatajitev – protipravna prilastitev tuje stvari (1983), poškodovanje tuje stvari (1986).

povabil, naj ga še kdaj obišče. »Sodelavcu je Cikanek enkrat zaupal tudi ključ vhodnih vrat doma – glede na to, ker se je sodelavec vračal po 24. uri, le-to pa je sodelavec izkoristil, da je naredil duplikat, ki ga posedujemo,« še piše v udbovskem poročilu, pod katerega je podpisana Boris Zore, pomočnik republiškega sekretarja za notranje zadeve.

S Sircem se je Jelinčič srečal še novembra 1988, takrat ga je seznanil z dvema srbskima oporečnikoma, s katerima naj bi v Münchenu organizirali srečanje jugoslovanske opozicije. To je bilo že po procesu JBTZ. Med pogovorom je skušal Jelinčič sogovornike izvzeti s tem, da bi bilo treba v Jugoslaviji »končno že koga počiti«, kar je Sirc komentiral, da v tem primeru verjetno tega ne bi nihče vedel, ker je preveč struj v partijski, ki ena drugi v boju za oblast mečejo polena pod noge.

Še danes o Udbi vse najlepše

Zmago Jelinčič je v odgovoru na naš prejšnji članek zatrdil, da je z SDV sodeloval v korist domovine, da se njegovo sodelova-

nje ni dotikalo Slovencev v tujini, ampak je s tujimi službami sodeloval na področju preventive terorizma (njegov odgovor objavljamo v okvirju). Seveda Nora Beloff, Ljubo Sirc, Stanislav Cikanek, Dimitrij Rupel, skupina Irwin in še mnogi drugi njegovi zaledovanci še zdaleč niso bili teroristi. Na naša dodatna vprašanja o sodelovanju z SDV, na čigavo pobudo je sodeloval, ali ga je SDV izsiljevala, ni odgovoril. Dejal je le, da je 80 odstotkov ljudi z njim sodelovalo iz domoljubja, da so bile operativne metode SDV v svetu poznane kot najboljše in da se je od nje učil tudi (izraelski) Mosad. Pred časom je napovedal, da se bo vrnil v politiko, najprej bo kandidiral na predsedniških volitvah, prihodnje leto na parlamentarnih. Pri vsem tem je najbolj zanimivo, da ga je po našem prejšnjem članku v svojem obskurnem portalu vzel v bran svetovalec poslanske skupine SDS, ki je bil nedavno izvoljen za podpredsednika mариборskega odbora SDS. Zastavlja se vprašanje, ali to počne na svojo roko ali se morda v ozadju skriva zelo čudna koalicija. ■

REPORTER

www.reporter.si

EKSKLUSIVNO

**Udbovski dosjeji
Zmaga Jelinčiča,
ki je vohunil
tudi za Ljubom
Sircem**

**Od Apotekarja
do Padalca**